

דיני על הנסים וקריאת המגילה ועוד דיני פורים - שיעור 144

- 1) **Forgot על הנסים in ברכת המזון, תפלה** 2) **Can one skip קריאת מגילה**
 to be able to answer קדושה 3) **Daydreaming during פורים**
 4) **Dressing up in women's clothing** 5) **Embarrassing people on פורים**
 6) **Is a משלוח מנות necessary for שליח** 7) **עד דלא ידע**

I. שכח לומר על הנסים בברכת המזון

- (א) בשו"ת המהרש"ל (פ"ח) כתב שאם שכח צריך לחזור שכן נמצא במרדכי דבשבת ויום טוב ופורים דלא חזי דלא אכיל פת מחזירים אותו ועיין בשער הציון (תל"ה - ה) שכן דעת השל"ה והט"ז והמ"מ
 (ב) והמגן אברהם (תל"ה - סק"ט) כתב וצ"ע שלא יהיה ברכת המזון עדיף מתפלה שחובה היא ואעפ"כ אין מחזירים אותו וכ"כ האליהו רבה בשם התרומת הדשן
 (ג) ולמעשה עיין במ"ב (סק"י) דספק ברכות להקל ואם ירצה יאמרנו בתוך הרחמן וזה ספק בדינא ואפילו בברכת המזון שהיא דאורייתא אמרינן ספק ברכות להקל

II. שכח לומר על הנסים בתפלה בפורים ונזכר מיד אחר שחתם הטוב שמך ולך נאה להודות או נזכר אחר ברוך אתה ה' (עיין בשו"ת יחזקאל דעת ה - מ"ט)

- (א) בפסקי הרא"ש כתב שבכל אותם דברים שאין מחזירים אותם כגון על הנסים וכן יעלה ויבוא בערבית של ראש חודש וכן עננו כיון שסיים אותה ברכה אע"פ שלא פתח בכרכה שלאחריה אינו חוזר ואם יחזור הוי ברכה לבטלה ורבינו אלחנן סבר שכל זמן שלא פתח בכרכה שלאחריה נחשב כעומד באמצע הברכה ואינו חשיב הפסק וראיה שאינו הפסק משתקנו לו ברכה חדשה בברכת המזון בראש חודש אשר נתן ראשי חדשים ועיין ברדב"ז (תקס"ב) ובאשל אברהם מבוטשאטש (תל"ה) שפסקו כרבינו אלחנן אבל השו"ע (ר"ד - ד' וה') כתב שאם שכח להבדיל בתפלה במוצאי שבת כל שסיים וחתם חונן הדעת אין לו לחזור לומר אתה חוננתנו אע"פ שלא פתח בכרכה שלאחריה ועיין במ"ב (סק"ז) דאפילו שהזכיר השם של סיום הברכה. ועיין עוד (צסימן ק"ד - ו) דאם סיים הברכה אומר משיב הרוח בלא חתימה קודם שהתחיל אתה קדוש. ובכה"ל (שם ז"ה "צלל חתימה") הביא דעת הראב"ה כרבינו אלחנן ורבינו יונה כהרא"ש אבל שאני התם דצריך לחזור משא"כ כאן דאין צריך לחזור
 (ב) ולענין לסיים למדני חקיך אחר ברוך אתה ה' שכן פסק הגאון מבוטשאטש הנ"ל אינו מסתברא שהרי גם באמירת פסוק כזה בתפלה יש משום ספק הפסק ורק במקום שאם טעה מחזירים אותו הסכימו הפוסקים שאם נזכר יסיים למדני חקיך משום שזה יותר קל מברכה לבטלה משא"כ במקום שאין מחזירים אותו שאינו רשאי לומר למדני חקיך וע"ע באג"מ

III. האם מותר לו לדלג על הנסים כדי שיספיק לסיים תפלתו ולומר קדושה עם הצבור

- (א) בשו"ת הרדב"ז (ד - י"ג) כתב דהלכה פסוקה היא (ציומל ל"ג): דאין מעבירין על המצות ואין להשגיח אם המצוה קלה או חמורה ואע"פ שהשו"ת חכם צבי (ק"ו) חלק על דבריו דלא אמרינן אין מעבירין על המצות אלא בשתייהן שוות מכל מקום כאן שהוא כבר באמצע התפלה נראה שלכל הדעות אינו רשאי לדלג ועיין ברש"י (סוכה כ"ה): שהעוסק במצוה פטור מן המצוה הוא גם בעוסק במצוה קלה ועיין בריטב"א (סוכה כ"ה) שהעוסק במצוה פטור מן המצוה איסורא נמי איכא כשמפסיק למצוה נראה כפורק עול המצוה שעסוק בה
 (ב) וע"ע בשו"ת רשב"ץ (ז - קס"ג) דאם המצוה הבאה לידו מדרכנן והשניה מן התורה יש לומר שיש להעדיף המצוה של תורה ולכן יש לדלג על אמירת על הנסים כדי לומר קדושה עם הצבור שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל והר"ן (צמגילה כ"ג): כתב דקרא אסמכתא בעלמא הוא ולמעשה אין צריך להפסיק ולדלג ויהיה בכלל מה שאמרו חז"ל שומע כעונה וכמו שפסק השו"ע (צסימן ק"ד - ז)

IV. קריאת המגילה Daydreaming during

א) עיין בתשובות הרשב"א (סימן תס"ז) דאפילו אם חיסר תיבה אחת לא יצא והביאו המג"א (תר"ן - סקט"ו) ומשנה ברורה (סקמ"ח) ובחיי אדם (כלל קנ"ה - כ"ח)

ב) עיין בשו"ת ארץ צבי (סימן מ"ה) מי שאינו משים לבו אל הדברים ופונה לבו לדברים אחרים לאו שמיעה היא כיון שאינו שומע כהוגן בלי שימת הלב וזה בגדר שמעה מתנמנם לא יצא (תר"ן - י"ג) וכ"כ הלבושי שרד (סקט"ו) דכיון שמטה אזנו להקורא ואינו חושב מחשבות אחרות מסתמא שמע הכל וא"צ לכיון בכל תיבה בבירור ועיין בארץ צבי דאפילו שט במחשבתו בענינים אחרים כל שמביט כסדר מלה במלה בהדברים שהש"ץ אומר חשוב שומע דאל"כ איך אפשר במקרה שהוא מביט באותו מקום ובאותו מלה

V. אם יש היתר לבזה רב או תלמיד חכם בפורים משום שמחת פורים עיין בשבת (ק"ט:): דלא חרבה ירושלים אלא על שביזו תלמידי חכמים ואמר רב כל המבזה תלמידי חכמים אין לו רפואה למכותו. ועיין בבא מציעא (פ"ד:) במעשה של רבי אלעזר ברבי שמעון שנענש על ששמע זלזול תלמיד חכם ושחק. ועיין בבא מציעא (נ"ט.) דהמלכין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים ואין לו חלק לעולם הבא. דנוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים. וכתבו התוספות (סוטה י:) שעון הלבנת פנים הוא מהעבירות שאמרו עליהם יהרג ואל יעבור שזהו בכלל רציחה. ועיין בשו"ת הריב"ש (ר"כ) בשם הראב"ד שאף על פי שהרב שמחל על כבודו כבודו מחול זהו דוקא בדבר שאין בו משום בזיון אבל על בזיונו אסור לו למחול כי תורת ה' בזה. (ואפילו לסתם אנשים כשרים שבישראל אסור לבזותם)

VI. חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע (מגילה ז:) וכן כתב השו"ע (תרא"ה - ז) ועיין בב"ח דהמעשה רב דוחק את מימרא דרבא דששחט רבה את רב זירא ועיין בפרי חדש שטען דאם בטל הדין מדוע חששו לעשות שוב הסעודה יחד ועיין בשו"ת חתם סופר (ק"י) שמתרץ קושית הפרי חדש

VII. אם צריך משלוח מנות דוקא על ידי שליח

א) עיין במ"ב (תרא"ה - סק"ח) שהביא השו"ת בנין ציון שנסתפק בזה

ב) ובשו"ת בנין ציון (מ"ד) כתב דלב' טעמים דשילוח מנות (התה"ד - רווח לסעודת פורים והמנות לוי - ריעות) גם בנותן הוא בעצמו ליד חברו יוצא ומה דכתיב לשון שליחות הוא להורות דשילוח לבד יצא אפילו אין חברו רוצה לקבל ואולי לכתחלה טוב יותר לשלוח המנות ע"י אחר

ג) ושליחות הוא לקולא שלא יאמרו מצוה בו יותר משליחותו בוטשאטש (תרא"ה)

ד) ועיין בשו"ת האלף לך שלמה (שפ"ג) דאם איהו לא מצי עביד גם שלוחו לא מצי עביד

ה) עיין בשו"ת מהרי"א אסאד (ר"ז) דשלח ע"י הדואר יוצא משמע אפילו ע"י גוי או כלב וא"א לומר דאדם גרוע מכלב או גוי

ו) עיין בכף החיים (תרא"ה - מ"ח) דמצינו בתורה בכמה מקומות לשון משלוח ואינו ע"י שליח (בנח וישלח ידו ויקחם וגבי אברהם וישלח אברהם את ידו)

VIII. אם מותר לנערים ללבוש בגדי נשים בפורים

א) עיין בדרכי משה (סוף סימן תרל"ו) שהביא שו"ת מהר"י מיניץ דמשום שמחת פורים ליכא למיחש לאיסור לא תגזול (ריצ"ח) ה"נ בנידן דידן ואפשר שמזה נתפשט המנהג ללבוש כלאים דרבנן בפורים

ב) אמנם המהר"י ברי"ן כתב דלאו מלתא היא דממון ניתן למחילה דהפקר ב"ד הפקר משא"כ באיסור

ג) והדרכי משה מלמד זכות עליהם דמביא מפרק הגזול בתרא (ק"ג:) דכי לבשו כלאים להתנכר בהם שרי ה"ה בפורים והמנהג להקל אבל עיין בבית חדש (יו"ד סוף קפ"ג) שפסק לאיסור וכן המ"ב (תרא"ו - סק"ל) כתב שיש לבטל המנהג

ד) וכן כתב הרמב"ם בתשובה שהובא בתחלת ספר מעשה רוקח (דף ה) לענין חתנות דיש איסור לא תלבש ואין השמחה מתיר האיסור וכן התינוקות לא יקשטו אותם בקישוטי הנשים ויצבעו ידיהם בצבע שהנשים צובעות את ידיהם דיש איסור לא תאכילום עיין במ"ב (שמ"ג - סק"ד)